

mechanism of dispute settlement between private investors on the one hand, and sovereign countries on the other one, like the arbitral trial with compulsory jurisdiction has become a determinant of misbalance between the interests of certain dominant subjects and public interests of the countries. There is about interests firstly of ecological or human rights defenses. That kind of mechanism which is envisaged in some international investment agreements (i.e. model bilateral agreements treaties between USA and certain European countries, and North American Free Trade Agreement) pose a serious threat for sovereignties of the Member States.

6. An important place in the international economic relations regulation is covered by norms of so-called “soft law”, international customary rules, norms of so-called “gray zone” (semi-legal norms that should be eliminated within the time-frame as provided in agreements of the WTO). All of these on the one hand give some kind of flexibility of existing legal order, but on the other one weaken an effectiveness of Law as a system (Shumilov, 2001).

The Global World is under process of evolution. Nevertheless international legal practice shows unpredictability of real normative impact of international law. When geopolitical interests of the main actors of international relations – countries, being able to accumulate the world capital – diverge, the international legal criteria of the trade global practice are under transformation.

We believe there should be a solution to the challenging situation which is a consolidation of all subjects of international relations members regardless the “power category” within a course: 1) a monitoring of compliance with rights and performance of duties by strong and weak “players” on the international “arena”; 2) providing assistance to the countries for coherence norms and principles of international and national legal systems; 3) increasing legal awareness in developing countries for objective assessments economic risks and development opportunities.

1. Shumilov, V.M. (2001) *International Public Economic Law. Tutorial* (2nd ed.) Moscow: “NIMP”.

2. Saladin, M.-G. (2013) Is there really a “global human rights deficit”? Consequentialist liability and cosmopolitan alternatives. In G. Brock (Ed.). *Cosmopolitanism versus Non-Cosmopolitanism*. Oxford: Oxford University Press.

Єремєєва Ірина Анатоліївна
доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат історичних наук, доцент

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МИРОТВОРЧОСТІ (НА ПРИКЛАДІ ООН)

Миротворча діяльність ООН має певні переваги перед іншими організаціями: легітимність, принцип перерозподілу відповідальності, можливості залучення додаткового потенціалу розгортання та забезпечення функціонування військових контингентів за рахунок країн-членів ООН та об'єднання їх зусиль з цивільними миротворцями. Загальні основи миротворчої діяльності ООН містяться у Статуті, однак терміни, пов'язані з миротворчими операціями, не мають чіткої фіксації, що викликає дискусії з приводу правомірності механізмів здійснення таких операцій.

Миротворчі операції здійснюються Радою Безпеки ООН відповідно до Статуту ООН та не потребують додаткового правового обґрунтування. Статті 5, 39, 50 Статуту ООН передбачають здійснення превентивних або примусових заходів з використанням воєнної сили, зокрема у випадку констатації Радою Безпеки ООН загрози міжнародному миру та безпеці [5]. Загальні задачі ООН щодо підтримання міжнародного миру та безпеки здійснюються в межах миротворчих місій, які спрямовані на досягнення миру шляхом легітимного застосування міжнародного миротворчого контингенту на території країни, де відбувається військовий конфлікт. Розгортання миротворчих місій ООН відбувається на основі мандатів, наданих Радою Безпеки.

Практичне трактування сучасної міжнародної миротворчості неоднозначне: з одного боку, миротворча місія є важливим дипломатичним та воєнно-політичним процесом, що виступає в якості легітимного кризового реагування на міжнародні проблеми, з іншого – миротворчі місії є втручанням у регіональні внутрішньополітичні проблеми, ефективність якого обумовлена співвідношенням інтересів провідних держав світу на міжнародній арені, а значить, перед міжнародним співтовариством постає важлива проблема – наскільки до-

речно перетворювати примусові заходи на складову частину процесу подолання конфлікту.

Значне число миротворчих місій ООН здійснюються із залученням миротворчих сил ООН (UN peacekeeping forces), які являють собою спеціалізовані структури ООН, що складаються із військових контингентів держав-членів ООН. З метою посилення ефективності ООН неодноразово розглядалася можливість створення постійних збройних сил. Наприклад, у 2000 р. при обговоренні доповіді Групи з операцій ООН на користь миру (доповідь Л. Брахімі) Миротворчим силам ООН пропонувалося надати характер повноцінних збройних формувань з власною інфраструктурою [2]. Однак до теперішнього часу миротворчий контингент ООН створюється для кожного конкретного випадку окремо за рішенням Ради Безпеки.

Аналіз масштабних миротворчих місій за участю ООН 90-х рр. XX ст. демонструє існування проблем, які пов'язані з неефективністю певних миротворчих методів ООН щодо вирішення міжнародних політичних конфліктів. Так, самостійною гуманітарною силовою акцією ООН стала операція у Сомалі 1992 року під час спроби врегулювати внутрішній збройний конфлікт, у якому тільки від голоду щодня гинуло близько 3000 осіб. Відповідно до резолюції Ради Безпеки № 794, на підставі глави VII операція в Сомалі здійснювалася на розсуд Генерального секретаря ООН, але подальші трагічні події в Сомалі показали, що жодна військова сила неспроможна скасувати обов'язковість використання усіма сторонами конфлікту міжнародних гуманітарних засобів, інакше «гуманітарна діяльність» втрачає сенс. Таким чином, миротворчість порушує такі складні проблеми сучасних міжнародних відносин, як самовизначення народів, державний суверенітет, міждержавна агресія, гуманітарна допомога, що свідчить про складність та багатоаспектність миротворчої діяльності ООН, особливо у випадку застосування військової сили.

В умовах сучасного багатопольярного світу виявляється неможливим досягнення міждержавної згоди щодо глобальних проблем, що зменшує можливості світового співтовариства ефективно впливати на процес вирішення міжнародних конфліктів. Головним протиріччям є діаметрально протилежні підходи провідних держав світу, які є постійними членами Ради Безпеки ООН, до необхідності здійснення миротворчих місій. Відповідно до Статуту ООН, Рада Безпеки складається із 15 членів, із яких 5 постійних та 10 членів обираються Генеральною Асамблеєю ООН на дворічний термін за географічною ознакою. П'ять постійних членів – Китай, Франція, Росія, Великобританія та США – мають спеціальний статус, що обумовлений правом вето. Відповідно до ст. 27 Статуту ООН, Рішення Ради Безпеки з процедурних питань вважаються прийнятими, якщо за них подано голоси дев'яти членів Ради, але рішення Ради Безпеки з усіх інших питань вважаються прийнятими, якщо за них подано голоси дев'яти членів Ради, включаючи голоси, які збігаються, усіх постійних членів Ради [5]. Кожен з п'яти постійних членів неодноразово використовував своє право вето стосовно будь-якого рішення, що не відповідало його геополітичним інтересам, таким чином блокуючи прийняття рішення Ради Безпеки ООН в цілому. Так, вето Росією Резолюції щодо невизнання референдуму в Криму 16 березня 2014 р. та засудження анексії Криму заблокувало можливість вирішення українського питання в системі ООН.

Розбіжності в Раді Безпеки обмежують інструменти впливу на збройні конфлікти та дискредитують ООН у цілому. На думку Генерального Секретаря ООН Пан Гі Муна (2007–2012 рр.), «єдність у Раді Безпеки ООН має ключове значення», в той час як відсутність єдності призводить до великих людських страждань та втрати довіри до Ради Безпеки ООН та інститутів системи ООН [1]. Пропозиції щодо зміни архітектури ООН мають підтримку серед світових лідерів, що було підтверджено на 73-й Генеральній Асамблеї ООН у вересні 2018 р. Змістом реформування ООН повинні стати зміни в Раді Безпеки, які мають адаптувати ООН до нової політичної реальності через введення нових постійних членів та обмеження повноважень постійних членів Ради Безпеки ООН щодо права вето через зміну правил голосування таким чином, щоб для заблокування резолюції Ради Безпеки потрібні були голоси не одного, а декількох постійних членів.

Право вето в Раді Безпеки ООН актуалізує ще одну проблему – принцип нейтралітету організаторів та учасників силових операцій ООН, який є одним із ключових принципів миротворчості відповідно до Статуту ООН. Значна кількість миротворчих місій ООН мала неприхований політичний контекст. Так, незважаючи на руйнівні наслідки громадянської війни в Руанді 1994 р., США обрали позицію невтручання відповідно до власних національних інтересів, а французькі підрозділи, навпаки, виступили на боці режиму хуту, із яким вони були пов'язані військово-політичними угодами [4, с. 21]. Досвід здійснення таких операцій продемонстрував, що переважання в миротворчих контингентах військово-службовців однієї держави спричиняє зловживання силою та спроби окремої держави реалізовувати свої зовнішньополітичні інтереси, при цьому формально залишаючись в межах відповідної резолюції Ради Безпеки ООН.

Визначальним питанням щодо ефективності миротворчих місій є можливість ООН використовувати свою організацію з метою раннього попередження конфлікту та виконання державами-учасниками своїх зобов'язань щодо миротворчих операцій. Ключовими питаннями є застосування сили, командування та контроль, підготовка та екіпірування миротворчих сил ООН. У згаданій миротворчій операції в Руанді миротворчі сили ООН не попередили геноцид, причиною чого стали недостатність ресурсів та відсутність політичної волі у провідних держав. В доповіді Кофі Аннана, присвяченій подіям у Руанді, зазначалося, що місія ООН у цій країні не була спланована, концептуально продумана та проінструктована [3]. Це означає, що часткова відповідальність за провал місії та геноцид у Руанді покладеться на представників апарату ООН.

Незважаючи на негативну практику, ООН до теперішнього часу не вирішила проблеми формування миротворчих сил швидкого розгортання. Генеральний Секретар ООН Пан Гі Мун у своїй доповіді на 70 Генеральній Асамблеї ООН запропонував сформувати в межах юрисдикції ООН частини постійної готовності, які будуть здатні оперативно реагувати на загрози міжнародному миру та безпеці. Для вирішення цієї задачі передбачається розробка плану розгортання в різних частинах світу сил швидкого реагування для захисту цивільних осіб протягом 2–3 місяців після рішення Ради Безпеки ООН щодо направлення миротворців. Пріоритетною задачею ООН має стати правомочність застосування військової сили у формі колективних дій міжнародних акторів для підтримання або відновлення міжнародного миру та безпеки, відповідно до рішення Ради Безпеки ООН.

Таким чином, мінімізація миротворчих зусиль ООН у питаннях вирішення міжнародних політичних конфліктів підтверджує необхідність запровадження нових концептуальних ідей щодо реформування системи прийняття рішень у Раді Безпеки ООН.

1. Ban Ki-Moon. Report of the Secretary-General on the work of the Organization, Secretary-General on September 17, 2014 by United Nations (A/69/1). United Nations, New York, 2014. 79 p.

2. Report of the Panel on United Nations Peace Operations: A/55/305-S/2000/809// URL: <http://daccess-ods.un.org/TMP/8270139.69421387.html> (дата звернення 26.02.2019).

3. Tanner F. Conflict prevention and conflict resolution: limits of multilateralism// International Review of the Red Cross. No. 839. URL: <https://www.icrc.org/eng/resources/documents/article/other/57jq2.htm> (дата звернення 26.02.2019).

4. Стасюк С. Регулювання сучасних збройних конфліктів міжнародними гуманітарними засобами. *Віче*. 2010. № 24. С. 20–22.

5. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_010 (дата звернення 26.02.2019).

Клименова Олена Миколаївна
доцент кафедри

Кондрашева Ольга Василівна
старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

NATO-UKRAINE RELATIONS: PERSPECTIVES OF FURTHER DEVELOPMENT

The North Atlantic Treaty Organization (NATO) embodies the transatlantic link that binds Europe and North America in a unique defense and security alliance. NATO's essential and enduring purpose, set out in the Washington Treaty, is to safeguard the freedom and security of all its members by political and military means. To this end, NATO has provided for the collective defense of its members since its foundation in 1949. It has also acted as an essential for consultation on security issues of interest to its members, and as an essential pillar of peace and stability in the Euro-Atlantic area. With the end of the Cold War, the Alliance took on new fundamental tasks, including building security partnerships with democracies across Europe, through the Caucasus and into Central Asia. In response to changes in the overall security environment, the Alliance has taken on additional responsibilities. These include addressing both instability caused by regional and ethnic conflicts within Europe and threats emanating from beyond the Euro-Atlantic area.

Today, the Alliance is engaged in an increasingly broad range of activities, designed to promote cooperation with many countries outside NATO and to confront proactively the new security challenges of the 21st century, such as those posed by international terrorism and the prolifer-